

## **Tisztelt Jogegységi Panasz Tanács!**

A Kúria a Pfv.IV.20.650/2022. szám alatti felülvizsgálati eljárásban ítélező tanácsa a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) a 33. § (1) bekezdés *b*) pontjában biztosított jogkörben eljárva a 32. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján

### **előzetes döntéshozatali indítványt**

terjeszt elő, mert el kíván térni a Kúria Pfv.III.20.953/2021/4. számon közzétett döntésétől. A Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező ítélező tanácsa kéri, hogy a Jogegységi Panasz Tanács folytasson le jogegységi eljárást, az előzetes döntéshozatali indítványt bírálja el és foglaljon állást a következő kérdésben:

**Az elsőfokú bíróság – másodfokú bíróság határozatával megváltoztatott – személyiségi jogot érintő, illetve azt korlátozó döntése önmagában megalapozza-e valamely személyiségi jogsértés megtörténeke bírósági megállapítását?**

#### **I. Az eldöntendő elvi jelentőségű jogkérdés alapjául szolgáló tényállás és a felülvizsgálati eljárásban támadott jogerős ítélet**

Az I. rendű felperes a – perbeli időszakban 16 hónapos életkorú – II. rendű felperes édesanyja. Az I. rendű felperes 2019. augusztus 30-án bipoláris affektív zavar akut mániás pszichózis miatt beutalóval önként jelentkezett az egészségügyi szolgáltató II. rendű alperesnél kezelés érdekében. A II. rendű alperes a vizsgálatot követően az I. rendű felperest a sürgősségi osztályra vette fel, mert viselkedése dezorientált, hosztilis, verbálisan nehezen irányítható, kooperációja pedig részleges volt. Kezdeményezte az I. rendű alperesnél a kötelező intézeti gyógykezelés elrendelését, mert a kérelem indokai szerint arra sürgős szükségből került sor. Az I. rendű alperes bírósági jogkörében eljárva a 2019. szeptember 3-án meghozott 106.PKE.63.324/2019/3. számú végzéssel elrendelte az I. rendű felperes kötelező intézeti gyógykezelését. Az I. rendű alperes az I. rendű felperesnek a részére kirendelt ügygondnok jelenlétében történt személyes meghallgatását és a pszichiátriai intézet vezetője által kijelölt orvos meghallgatását követően, valamint az igazságügyi elmeorvos szakértő véleményének figyelembe vételével megállapította, hogy az I. rendű felperes sürgősségi gyógykezelésre történt felvétele indokolt volt. 2019. október 16-án az I. rendű alperes mint másodfokú bíróság az 54.Pkf.636.969/2019/2. számú határozattal az elsőfokú végzést megváltoztatta és a kérelmet elutasította. A döntés indokolása szerint nem elegendő a közvetlen veszélyeztető magatartás fennállásának megállapításához, hogy az I. rendű felperesnél dekompenzáció alakult ki és nyugtalan, felgyorsult vagy paranoid tartalmak kerültek nála a felszínre. A II. rendű alperesnek konkrétan indokolni kell, hogy ez miként valósította meg a közvetlen veszélyeztető magatartást. Ilyen indokot a kérelem nem tartalmazott. Az I. rendű felperes 2019. augusztus 30. és 2019. október 1. napja között 33 napot tartózkodott a II. rendű alperesnél kötelező pszichiátriai gyógykezelésen, ezalatt a II. rendű felperestől elválasztották, a kapcsolattartást egy alkalommal engedélyezte a II. rendű alperes.

Pfv.IV.20.650/2022/10-I.

Az I. rendű felperes által előterjesztett kereset szerint az I. rendű alperes munkáltatói felelősségi körébe tartozó elsőfokú bíróság megsértette a személyes szabadságát és más személyiségi jogait azzal, hogy az utóbb megváltoztatott végzésével jogellenesen állapította meg az I. rendű felperes sürgősségi gyógykezelésének indokoltságát, a II. rendű alperes pedig az I. rendű felperest jogellenesen tartotta pszichiátriai zárt osztályon. A személyiségi jogsértés megállapítása mellett az I. rendű alperest az I. és II. rendű felperesek részére sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. A II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetben a személyiségi jogsértés megállapítását és a jogsértő magatartástól történő eltiltást akként kérte, hogy a jövőben közvetlenül veszélyeztető magatartás hiányában sürgősségi gyógykezelést ne alkalmazzon. Ezt meghaladóan a II. rendű alperest is kérte sérelemdíj megfizetésére kötelezni. A II. rendű felperes a keresetben kizárólag a II. rendű alperes személyiségi jogsértését állította, kérte annak megállapítását és a II. rendű alperes sérelemdíj megfizetésére kötelezését.

Az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét a másodfokú bíróság ítéletével részben megváltoztatta. Megállapította, hogy az I. rendű alperes szervezeti egységeként a Budai Központi Kerületi Bíróság a kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelésével, míg a II. rendű alperes a pszichiátriai zárt osztályon tartással megsértette az I. rendű felperes személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát, a II. rendű alperest az I. rendű felperes részére sérelemdíj megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet - előzetes döntéshozatali indítvány szempontjából releváns - indokai szerint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 263. § (2) bekezdéséből és a Bszi. 6. §-a alapján az I. rendű alperes eljárása során meghozott másodfokú határozat helyessége e perben nem vizsgálható. Ekként már nem volt vitatható, hogy az I. és II. rendű alperes olyan anyagi jogszabályt alkalmazott tévesen, ami a személyiségi jogot közvetlenül érintette. A téves jogalkalmazás önmagában megvalósította a személyiségi jog sérelmét. Miután a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:51. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt objektív jogkövetkezmény a személyiségi jogsértés ténye alapján követelhető, az utóbb tévesnek bizonyult döntés miatt az I. rendű alperes terhére a személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jog megsértése megállapítható. Az I. rendű alperessel szemben a sérelemdíj fizetésére irányuló keresetet a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének utaló szabálya alapján a Ptk. 6:549. § (1) bekezdés és 6:519. § rendelkezései szerint elbírálva, nem tartotta alaposnak. Indokai szerint, mivel az I. rendű alperes jogalkalmazása során tényállást kellett megállapítani, jogszabályokat kellett értelmezni, a döntés mérlegelésen alapult. Kirívóan súlyos jogalkalmazási hiba hiányában az I. rendű alperes mentesült a sérelemdíj fizetése alól, mert a jogalkalmazás nem volt felróható.

A jogerős ítélettel szemben valamennyi fél felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Az előzetes döntéshozatali indítvány szempontjából az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltaknak van jelentősége. Az I. rendű alperes ebben azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét hagyja helyben. A felülvizsgálati kérelem indokai szerint annak vizsgálatánál, hogy történt-e személyiségi jogsértés, a jogalkalmazói tevékenység jellegéből kell kiindulni. Értékelni kell, hogy az adott eljárási cselekmény igényelt-e jogalkalmazói mérlegelést. A jogalkalmazási hiba ugyanis csak abban az esetben sért személyiségi jogot, ha egyúttal kirívóan okszerűtlen értékelés eredménye. Ezzel szemben a másodfokú bíróság értelmezése szerint a jogalkalmazási hiba jellegét a felróhatóság körében, csak a sérelemdíj iránti kereseti kérelem elbírálása során lehet figyelembe venni. Kiemelte, hogy a személyiségi jog megsértése iránti

Pfv.IV.20.650/2022/10-I.

perben az I. rendű alperes által meghozott végzés - az eltérő jogági felelősség szabályai miatt - a Bszi. 6. §-a és a Pp. 263. § (2) bekezdése alapján a bíróságot nem köti.

Az I. és II. rendű felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a Kúria Pfv.III.20.953/2021/4. számú ítéletében kifejtett érvelésre hivatkoztak.

## **II. Az elvi jelentőségű jogkérdés és az előzetes döntéshozatali indítványt megalapozó okok**

A Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező ítélkező tanácsa előtt elvi jelentőségű jogkérdésként merült fel, hogy az elsőfokú bíróságnak a jogorvoslati eljárás során megváltoztatott személyiségi jogot érintő, azt korlátozó döntése önmagában (automatikusan) megalapozza-e valamely személyiségi jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását?

Ebben a jogkérdésben a Kúria a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pfv.III.20.953/2021/4. számú határozatában a következők szerint foglalt állást:

A Kúria hivatkozott ügyben hozott határozatának tényállása szerint az I. rendű alperes szervezeti egységéhez tartozó elsőfokú bíróság a felperes kötelező intézeti gyógykezelését rendelte el. Ezt a határozatot az I. rendű alperes mint másodfokú bíróság megváltoztatta és a sürgősségi gyógykezelés elrendelésére irányuló kérelmet elutasította. A Kúria a személyes szabadság, emberi méltóság és további személyiségi jogok megsértésének megállapítására, objektív és szubjektív jogkövetkezmények alkalmazására irányuló keresetet elutasító jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. Megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes személyes szabadsághoz fűződő jogát, amikor az alperes szervezeti egységéhez tartozó elsőfokú bíróság végzésével elrendelte a felperes kötelező intézeti gyógykezelését. Ezt meghaladóan a keresetet elutasító jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A Kúria az ítélet indokolásában azt emelte ki, hogy a személyiségi jogi sérelem felróhatóságtól független szankcióinak alkalmazása során a jogsértés alatt nem a hátrányt, azaz a személyiségi jogi sérelmet, hanem azt a jogellenes magatartást kell érteni, amellyel okozati összefüggésben a személyiségi jogsérelem bekövetkezik. A felróhatóságtól független szankciók érvényesítésére a jogsértés ténye alapján van lehetőség, míg a sérelemdíjat a bekövetkezett sérelemért lehet követelni. Kifejtette, hogy bírósági jogkörben eljárva a személyiségi jogot sértő magatartás akkor valósulhat meg, ha a téves jogalkalmazás egyben a károsult személyiségi jogai elleni támadásként értékelendőek, vagy ha a bíróság olyan anyagi jogszabályt alkalmaz, amely közvetlenül a személyiségi jogot érinti, vagyis a téves jogalkalmazás önmagában megvalósítja a személyiségi jogsértést [52]. Egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az alperes elsőfokú bírósága által tévesen alkalmazott rendelkezések a felperes személyiségi jogait közvetlenül érintő jogszabályok, ezért azok megsértése egyben személyiségi jogi sérelemhez is vezet [53]. A Kúria álláspontja szerint, mivel a személyiségi jogi per nem az alperes által meghozott határozat elleni jogorvoslati eljárás, a jogerős döntés helyessége nem vizsgálható, azt tényként kell kezelni. Az ügyben a másodfokú bíróság a törvénysértést reparálta, de azzal a hátrány már nem volt elhárítható [54]. Az a körülmény, hogy a jogalkalmazási hiba nyilvánvaló, illetve kirívó, a jogellenes magatartás felróhatóságának kimentése körében értékelendő. Ez azt jelenti, hogy a jogalkalmazási hiba akkor is jogellenes, ha nem felróható. Az alperes jogellenes határozata a felperes személyes szabadságát korlátozta, ezáltal a személyiségi jogsérelem megvalósult. A felperes keresetének alapjává tett határozat esetében jogellenességet kizáró ok sem állapítható meg [55]. Mivel az I. rendű alperes szervezeti egysége az elsőfokú határozattal a törvényi

Pfv.IV.20.650/2022/10-I.

feltételek hiányában vonta el az I. rendű felperes személyes szabadságát, a személyiségi jog sérelme a felróhatóságtól függetlenül megállapítható.

A Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező ítélkező tanácsa a Kúria Pfv.III.20.953/2021/4. számú határozatától jogkérdésben el kíván térni, ezért a Bszi. 33. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján jogegységi eljárás kezdeményezése vált szükségessé. Erre tekintettel az előtte Pfv.IV.20.650/2022. számon folyamatban lévő eljárást a Bszi. 32. § (2) bekezdése és a Pp. 417. § (1) bekezdése alapján felfüggesztette.

### **III. Jogszabályi alapok és az eddig követett ítélkezési gyakorlat**

A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. A (2) bekezdés szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

E szabályozásából következően a Ptk. – miként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 75. § (1) bekezdése – általános jelleggel védi a személyiségi jogokat és mindenkit arra kötelez, hogy annak megsértésétől tartózkodjon. A személyiségi jogok szerkezete abszolút szerkezetű jogviszony, amely valamely személyiségi jog konkrét megsértése folytán válik relatív jogviszonnyá a jogsértéstől tartózkodni köteles jogsértő és a sérelmet szenvedett fél között. Ebből eredően a jogosult a konkrét jogsértés alapján követelheti a jogsértőtől a jogsértő magatartás megszüntetését és a jogsértés jóvátételét. A személyiségi jog megsértésének alapja tehát önmagában a magánautonómiába történő közvetlen behatolás, amelyhez nem szükséges egyéb jogszabálysértő magatartás tanúsítása.

A Ptk. két elemből felépítve fogalmazza meg a személyiségi jogi generálklauzulát. A Ptk. 2:41. § (1) bekezdése a személyiségi jogok védelmének jogosulti oldalát, a (2) bekezdés – a régi Ptk. 75. § (1) bekezdésével azonos szövegezéssel – a passzív, kötelezett oldal szerepét írja körül. Az, hogy a személyiségi jogok érvényesülése nem korlátlan, a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésében fejeződik ki. A személyiség kibontakozásának gátat szabhat törvény, emellett az abszolút szerkezetű jogviszony ellenére sem járhat a személyiség szabad érvényesítése más személyek jogainak és jogos érdekeinek sérelmével. Ez következik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének rendelkezéseiből, miszerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapíthatja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alkotmánybíróság a bíróságok jogértelmezése és jogalkalmazási tevékenysége kapcsán a tisztességes eljáráshoz való jog körében fejtette ki, hogy „[a] bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI.12.) AB végzés, Indokolás [15], IV/1958/2020. AB végzés, Indokolás [16]}.

Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és az önkényes

Pfv.IV.20.650/2022/10-I.

jogalkalmazás tilalmát összekapcsolva ugyanakkor elvi éllel mondta ki, hogy „[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.” {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]}

A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenysége szükségszerűen és jellemzően beavatkozás az eljárás alanyainak magánautonómiájába. A bíróságok közjogi szabályok által meghatározott feladat- és hatáskörükben eljárva az alkotmányosan elismert más, igazságszolgáltatási célok érvényesítése érdekében az ügy alanyainak számos személyiségi jogát korlátozzák, hiszen a közhatalmat gyakorló szervek feladatuk teljesítésére kötelesek. A személyiségi jogok ekként a bírósági eljárások során sajátosan, a törvényben meghatározott eljárási rend keretei között érvényesíthetők. A fél és az eljárás szereplői ugyanis az eljárás alanyává válnak, személyiségük kibontakozásának lehetőségei is csak az eljárási rend korlátai között értelmezhetők. Erre utal a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésének a személyiség - törvény és mások jogai által behatárolt - érvényesítésének korlátozott lehetőségére vonatkozó kifejezett rendelkezése.

A jogalkalmazó hatóságok munkájának jellegével általában együtt járó jogalkalmazási, jogszabály-értelmezési tévedések kiküszöbölését az adott eljárásra irányadó szabályok szerint igénybe vehető jogorvoslat biztosítja. A kialakult és töretlen bírói gyakorlat értelmében a személyiségi jogok a bírósági eljárások során sajátosan érvényesülnek. Egyrészt a bíróságok (hatóságok) eljárási cselekménye, másrészt az eljárásban részt vevő felek magatartása, nyilatkozata képezheti a személyiség szabad érvényesítésének korlátját.

A kialakult és töretlen ítélkezési gyakorlat szerint a polgári perben eljáró bíróságok eljárási szabálysértései az emberi méltóság megsértésének megállapítására csak akkor adnak alapot, ha az eljárási szabálysértést a fél személyiségének lényegét alkotó ismérvek miatt követte el (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.509/2007., megjelent: EBH 2007. 1598.). A Legfelsőbb Bíróság határozatában ugyancsak általános jelleggel rögzítette, hogy a bíró által elkövetett eljárási szabálysértés önmagában személyiségvédelmet nem alapoz meg. Az ítélet indokolása szerint az alapügyben a felperes idézésének elmaradása nem a felperes személyiségének lényegét alkotó ismérvek miatt következett be, tehát nem a felperes személye ellen irányuló magatartás volt. Jelentőséget tulajdonított a Legfelsőbb Bíróság annak is, hogy a felperes azt a tényt, hogy őt az egyik peres fél képviselőjeként az elsőfokú eljárásban mellőzték, a jogorvoslati eljárásban orvosolhatta volna. Ezt azonban a képviseleti jog igazolásától független, egyéb hiányok pótlásának elmulasztásával saját maga kizárta. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.644/2007., megjelent: BH2008.142.)

A bírósági eljárások során a jóhírnévhez fűződő személyiségi jog sem az általános szabályok szerint érvényesül. A Legfelsőbb Bíróság egyik döntésében kifejtette, hogy valamely hatóság előtti eljárás kezdeményezése, így személyiségvédelmi per megindítása, vagy büntető feljelentés megtétele önmagában személyiségvédelmet nem alapoz meg annak javára, aki peres félként (vádltként) ezen eljárások alanya. A megindult eljárás keretében dönthető el ugyanis az érvényesített jog alaposága vagy alaptalansága. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.460/2001., megjelent: az EBH2002.624.) Hasonlóan foglalt állást a Legfelsőbb

Pfv.IV.20.650/2022/10-I.

Bíróság a Gfv.IX.30.524/2007. számú, BH2009. 214. számon megjelent eseti döntésben is.

A bírói gyakorlat munkálta ki azt is, hogy a jogilag szabályozott eljárásokban szóban és írásban tett nyilatkozatok alapvetően a személyiségvédelem eszközeinek alkalmazására nem adnak alapot. A személyiségi jog megsértésére csak az emberi méltóságot durván sértő, lealacsonyító, megalázó kijelentések képezhetik. Éppen ezért annak eldöntése, hogy a nyilatkozatot megtevő fél jogát rendeltetésszerűen gyakorolta-e, az eljárás tárgyától, az ügyben kialakult kommunikáció sajátosságaitól függetlenül nem értékelhető. (Pfv.20.226/2018/16., Pfv.20.314/2018/22.). Kivételesen alapoz meg személyiségi jogi védelmet a bírósági eljárás során tett tanúvallomás tartalma abban az esetben, ha a vallomás során az eljárás tárgyához nem tartozó, személyiségi jogot sértő kijelentések hangoznak el, ha a vallomásra a rendeltetésszerű joggyakorlás körén kívül, visszaélésszerűen került sor, illetőleg ha az nem az eljárás tárgyához tartozik, és személyiségi jogi sérelmet megvalósító többlet elemeket tartalmaz.

A Kúria Pfv.III.20.293/2020/9. számú határozatában a bírósági határozatok tekintetében is egyértelműen állást foglalt, mely szerint a bírósági határozatokban foglalt megállapítások főszabály szerint nem valósítanak meg személyiségi jogi sérelmet, erre csak akkor kerülhet sor, ha az eljárás kereteit meghaladó, azon kívül eső, szükségtelen, egyben személyiségi jogot sértő tényállítást, véleményt tartalmaz.

A bírósági eljárás a fél személyes szabadságát leggyakrabban a büntetőeljárások során korlátozza, amelyre az állam büntetőhatalmának érvényesítése érdekében van szükség, de érintheti a fél személyes szabadságát a polgári ügyben hozott határozat is. Az Alkotmánybíróság 41/2003. (VII. 2.) határozatának III.B.3.3.1. számú indokai alapján egyértelmű, hogy a személyes szabadság korlátozásával járó büntetőeljárás során különbséget kell tenni a nem törvényen alapuló, nem törvényben meghatározott eljárás és az érdemben alaptalan kényszerintézkedés jogkövetkezményei között. Az utóbbihoz a törvény a kártalanítás jogkövetkezményét kapcsolja, mert annak alapja nem az intézkedés jogtalansága, hanem az, hogy az állam nem háríthatja el a büntető hatalom gyakorlásából eredő felelősséget olyan esetben, amikor formailag jogszerűen, de érdemben alaptalanul szenved a fél joghátrányt [Indokolás III.B.3.3.1.].

#### **IV. A Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező ítélező tanácsának javaslata a felvetett elvi jelentőségű jogkérdés eldöntésére**

A Kúria Pfv.III.20.953/2021/4. számú határozata, amelyben foglalt jogértelmezéstől az indítványt előterjesztő tanács el kíván térni, a személyiségi jogot korlátozó elsőfokú határozatot lényegében arra figyelemmel tekinti a személyiségi jogsértésért az objektív felelősséget megalapozóan „tévesnek”, mert azt a másodfokú bíróság a jogorvoslati eljárás keretében megváltoztatta, hivatkozva többek között arra, hogy a Bszi. 6. §-a alapján a bíróság határozata mindenkire kötelező {[54] bekezdés}. A döntésben megfogalmazott jogértelmezés a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésének rendelkezését, a jogalkalmazói munka jellegét, és a jogorvoslati rendszer szerepét figyelmen kívül hagyva minősíti automatikusan személyiségi jogot sértőnek a „téves jogalkalmazást”, ha az a „károsult személye, személyiségi jogai elleni támadásként értékelhető” {[52] bekezdés}.

A jogorvoslat során megváltoztatott, személyiségi jogot érintő (korlátozó) bírósági határozat objektív felelősséget megalapozó minősítésére vonatkozó ilyen jogértelmezés nem ad választ ugyanakkor arra az esetre, hogy miként kell megítélni a fél személyiségi jogát érintő bírósági

Pfv.IV.20.650/2022/10-I.

határozat jogsértő voltát, ha az elsőfokú bíróság - a másodfokú bíróság által helyben hagyott vagy jogorvoslással nem támadott - határozatával, illetve a másodfokú bíróság kérelmet elutasító elsőfokú határozatot megváltoztató határozatával korlátozza a fél valamely személyiségi jogát, és a fél ezt utóbb a személyiségi jogi perben sérelmezi.

Az előzőekben bemutatott, a személyiségvédelmi perekben következetesen alkalmazott ítélkezési gyakorlat nem hagy kétséget afelől, hogy a személyiségi jogi igények érvényesítése iránti per nem teremt újabb jogorvoslati fórumot a jogvita eldöntésére, a személyiségvédelmi pernek nem lehet tárgya az, hogy a korábbi eljárásban meghozott ítélet helytálló-e. Ha a bírósági ítélet egy, a döntés alapjául szolgáló tényt tévesen állapított is meg, az csak kivételesen, az eljárás keretein túlmutató jogalkalmazás esetén teszi megállapíthatóvá a személyiségi jog sérelmét. Abból, hogy a döntés esetleg a mérlegelés eredményeként téves ténybeli alapon nyugszik, még nem következik automatikusan a fél személyhez fűződő jogának megsértése, mint ahogy az utóbb tévesnek bizonyuló határozati megállapítások sem alapoznak meg személyiségi jogsértést, ha az eljárás keretei között maradnak és sértő, bántó megfogalmazást nem tartalmaznak.

A Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező ítélkező tanácsának álláspontja szerint a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésének az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezéséből az következik, hogy a bíróságok a jogalkotó felhatalmazása alapján végzik a tényeket mérlegelő, a jogszabályok értelmezésével járó tevékenységüket, az ennek során hozott döntések helyes vagy helytelen voltának megítélése pedig a jogorvoslati eljárás keretében ítélhető meg. Az egyes intézkedések, illetve mulasztások jogszerűtlensége is alapvetően az adott eljárás keretei között, a jogorvoslati eljárás útján orvosolható. Az eljárás kereteit meghaladó, a jogszabályoktól és a tényektől teljességgel elrugaszkodó jogalkalmazás hiányában azonban a személyiségi jogot érintő bírósági döntések önmagukban nem adhatnak alapot a fél személyiségi joga megsértésének megállapítására. Az ilyen döntés jogorvoslat során történő megváltoztatása a jogalkalmazó szerv eljárását nem teszi „önkényessé”, az egyes intézkedéseket törvénytelené, vagyis a személyiségi jogsértésért az objektív felelősséget automatikusan megállapíthatóvá. Az ezzel ellenkező jogértelmezés ellentétben áll az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése által garantált alkotmányos elvvel, hogy az ítélkező bíró döntését a jogszabályokat értelmezve, a bizonyítékokat meggyőződése szerint szabadon mérlegelve hozza meg [38/1993. (VI.11.) AB határozat, 531/B/1997. AB határozat]. Mindebből következően az elsőfokú bíróság személyiségi jogot korlátozó határozata önmagában azon az alapon, hogy azt a jogorvoslati eljárás során a másodfokú bíróság megváltoztatta, nem eredményezi a személyiségi jog megsértéséért fennálló objektív felelősség bírósági megállapítását; így nem lehet alapja a Ptk. 2:51. §-ban felsorolt, felróhatóságtól független szankciók alkalmazásának és a Ptk. 2:52. §-a alapján a sérelemdíj fizetési kötelezettségnek sem.

A Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező ítélkező tanácsának megítélése szerint a fentiekben kifejtett jogértelmezést javasolt irányadónak tekinteni abban az esetben is, amikor a másodfokú bíróság által helybenhagyott, vagy jogorvoslással nem támadott elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság - kérelmet elutasító elsőfokú határozatot megváltoztató - határozatával korlátozza a fél valamely személyiségi jogát, és a fél ezt utóbb a személyiségi jogi perben sérelmezi.

Budapest, 2023. március 13.

Pfv.IV.20.650/2022/10-I.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró